

1929 1. Beh. af Forsl. t. L. om Tilveieb. af Tigevægt mellem Univ. Indtægter og Udgifter. 1930

til at medvirke dertil; men jeg gjør opmærksom paa den store Forskjel, der er paa Afgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen fra Universitetet. I første Tilfælde kan man uden Vanskelighed have baade Examinatorer og Censurer; i sidste Tilfælde vil det under vore nuværende Forhold være umuligt at skaffe dygtige Examinatorer, og da bliver hele Forholdet ved Universitetet skævt ved at indføre Examenskommissioner. Jeg er derfor af den Mening, at man gjør bedst i at lade dette Spørgsmaal ligge. Jeg fraraader altsaa Examenskommissioner.

S. Solm: Jeg haaber, at jeg skal kunne fatte mig nogenlunde fort, da det Meste af, hvad jeg vilde sige, allerede er sagt fra anden Side og sagt bedre, end jeg vilde kunne gjøre det. Men der er nogle Bemærkninger, jeg ikke godt kan tilbageholde. Naar Spørgsmaalet om Universitetets Stilling er paa Bane, bliver det ofte omtalt saaledes, som om Striden stod mellem dem, der vare Benner af Universitetet og dem, der vare Modstandere eller Gjender deraf. (Lh. Nielsen: Det er gammel Tale.) Ja, og dem gamle Tale er ogsaa kommen frem idag fra det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Wille), som gjentagende lagde om sig og sine Meningsfæller, at de stode som Universitetets Benner i særlig Forstand. Det kan jeg paa ingen Maade erkjende. Vi, der ere Modstandere af dette Forslag, kunne være det ligesuldt, fordi vi ere varme Benner af Universitetet og den videnskabelige Udvikling. For mig staar det ganske vist ikke saaledes, at Videnskab og Kunst ere de høieste Formaal for et Folk, eller at det er det sikreste Kjendtegn paa et Folks Levedygtighed, at Videnskab og Kunst blomstre hos det. Vi have ofte set, at de kunne blomstre hos et Folk, der er Undergangen nær og sygeligt i sine borgerlige Forhold. Men det er sikkert, at det er to af de vigtigste Midler for Folkets Fremgang, og jeg er derfor enig med dem, der idag have udtalt, at det vilde være Undergang for Folket, om man ikke vilde have noget med disse Thing at gjøre, om man vilde kaste Brag paa Bidskabens og Kunstens Udvikling. Det tror jeg ikke, at der er nogen i denne Sal, der vil. Men vi maa huske paa, at Universitetets Stilling til Folket er en anden under de nuværende Forhold, end i den Tid, da det var Kongen og enkelte Samfundsklasser, der raadede for, hvorledes Alt skulde gaa henhjemme. Dengang var det naturligt kun om

at gjøre, at Kongen og disse Samfundsklasser havde Syn for Universitetets Betydning, og at man indrettede Universitetet efter deres Ønske; men siden Forfatningsforandringen i 1849 er det blevet en Nødvendighed, at man ogsaa ved Indretningen af disse Sager tager Hensyn til de Ønsker, der komme frem gjennem Folkets Repræsentation her paa Rigsdagen. Det indrømmes ogsaa, og det bliver atter og atter betonet fra Forslagets Benner, at de Midler, her er Tale om, ere Statsmidler, at Universitetet er en Statsanstalt, og at den lovgivende Myndighed som Følge deraf kan raade over Midlernes Anvendelse og over Indretningen af Universitetet. Saaledes er det formelt set; men jeg tror rigtignok, at vi ogsaa maa se noget paa de faktiske Forhold, og jeg tror da ikke, at det kan negtes, at faktisk har Universitetet selv, Konfistorium og Fakulteterne, en ganske overordentlig Indflydelse paa, hvorledes Universitetet styres. Den ærede Minister og andre af Forslagets Benner sige, at Konfistorium kun har en raadgivende Indflydelse, og det er formelt set rigtigt; men vi leve i Realpolitikkens Tid, saa jeg tror, at det er bedre, at vi se paa, hvorledes Sagen faktisk er, og da staar det saaledes for mig, at faktisk har Universitetets raadgivende Indflydelse i mangfoldige Tilfælde havt Mere at betyde end Rigsdagens lovgivende. Rigsdagen har jo f. Ex. vedtaget, at der skulde være Examenskommissioner; det staar hvert Aar paa Finantsloven, at saadanne kunne indføres, naar Ministeren vil gjøre det; men Universitetet har jo sat en bestemt Modstand dertil, og det har ikke været muligt for den lovgivende Magt paa dette Omraade at faae sin Villie sat igjennem mod den raadgivende Indflydelse, som Universitetet har havt. Ogsaa paa et andet Omraade, nemlig det lærde Skolevæsens, har det vist sig, at den Lov, som Rigsdagen har vedtaget, ved den raadgivende Indflydelse, der kommer fra Universitetet, er bleven udført i stik modsat Retning af den, den lovgivende Magt havde anvist. Jeg tror derefter, at det vil være klart, at faktisk har Universitetet og Konfistorium en overordentlig stor Indflydelse, der, som sagt, mange Gange kan opveie den, som Lovgivningsmagten, Rigsdagen skulde have. Derfor tror jeg ogsaa, at det kan være berettiget, som der er blevet sagt, at sige, at Universitetet i mange Maader faktisk staar som en Stat i Staten. Folkethinget har ofte prøvet paa at faae Forandringer indført paa dette Omraade; men alle de Bud, der ere komme herfra,